

60 ANS D'EXODE

1948-2008

60 ГОДИНИ ПРОГОН

1948-2008

60 YEARS OF EXODUS

1948-2008

Меѓу уметникот и неговото дело постои долг пат, често пати непреоѓен. Тој пат може да се нарече и Сизифов пат, но и Орфејов. Сепак, на крајот од тој трновит пат животот ја победува смртта. Ја победува со помошта на уметноста.

Between the artist and his work there is a long road, often impassable. It can be named Sisyphus' road, and Orpheus' as well. Since, at the end of that arduous journey, life defeats death, by means of the art.

Le chemin entre l'artiste et son œuvre est long, parfois impraticable. Ce chemin pourrait être nommé le chemin de Sisyphe ou d'Orphée. Néanmoins, à la fin de ce chemin épineux, la vie l'emporte sur la mort. Par le biais de l'art.

Иван Чаповски
Ivan Capovski

**60 ANS D'EXODE
1948-2008**

**60 ГОДИНИ ПРОГОН
1948-2008**

**60 YEARS OF EXODUS
1948-2008**

**ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОДБОР НА ЧЕТВРТАТА СВЕТСКА СРЕДБА НА
ДЕЦАТА БЕГАЛЦИ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА - ГРЦИЈА**

СКОПЈЕ, 2008

Благодарност:

Влада на Република Македонија

 Културно-информативен центар - Скопје

 Национална галерија на Република Македонија

Македонија – земја на војните, но и земја на творештвото

Секоја јавна репрезентација на македонското сликарство претставува уметничка повелба што му се праќа на светот за непресушната културна ризница на еден народ со име македонско. И денешната објава на еден дел од македонското уметничко творештво, во состав на Четвртата светска средба на децата бегалци од Егејска Македонија, пребегани за време на Граѓанската војна во Грција, во годината 1948, го носи изгревот на македонското сонце во современото сликарство, но и печатот на старите творби што се гордост и идентитет на народот од македонската земја.

Шеесет години егзодус низ земјите на туѓината. На пребеганите Македончиња. Како во библиските легенди. Шеесет години меморија за црното небо над Егејот, за едно немило и недраго пеплосано прогонство од земјата на Гоце Делчев, на Браќата Кирил и Методиј, на Апостол Павле, на Крсте Мисирков, од земјата на војводите и на илјадници заточеници по солунските катилане и зандани по Егејското Море, од земјата на крвавите полиња и гори на прогонетите...

Македонија е земја на творештвото. А творците ги создава црниот пат меѓу Егејот и домовите во Тулгеш, во Синаја, во Згожелец, во Острава... Ги создава црното небо на Грамос, на Вичо, на Кајмакчалан. Ги создава меморијата за огнените ветрови на нивната поробена Родина.

Меѓу уметникот и неговото дело постои долг пат, често пати непреоден. Тој пат може да се нарече и Сизифов пат, но и Орфејов. Сепак, на крајот од тој трновит пат животот ја победува смртта. Ја победува со помошта на уметноста.

На прогонетиот можеш да му го земеш домот, огнот, водата, гората, татковината, но не можеш да му ја земеш слободата на мислата, песната, јазикот, способноста за творештво, сознанието дека потекнува од земјата на евангелистите, на преродбениците, на зографите, на револуционерите. Земјата на уметникот, земјата македонска, се препознава во секоја капка боја што капе, како крв, во неговото дело.

Македонскиот уметник се раѓа со поимите: војни, востанија, ропство, оган, нож, крв, крст, прогонство, но живее и твори настојувајќи да го претвори црното небо на неговото детство, црното небо на неговата поробена татковина, во Книга на опстанокот, во храм на уметноста.

Сизифовиот камен се тркала по удолницата веќе шеесет години. Што размислува уметникот, со Сизифово срце во градите, кога го гледа како му се тркала попусто по ридјето, по камењарите, по пепелиштата, каменот на неговата судбина, каменот на прогонетиот, на очајот? Размислува ли дека не ја изгубил само татковината, силата на неговите исчезнати предци, туку и дарбата со која може да го претвори исчезнатиот свет на егејската земја во творештво? Секако, дека уметникот од Македонија размислува

како тој Сизифов камен да го претвори во нешто друго што има смисла за вечноста: да го претвори во уметничко дело. Значи, каменот на проклетството се претвора во живо дрво, во цвеќе, во искинатата мапа на неговата татковина, во лик на Мајка што предводи низ темни гори колона бегалци и на чие чело се нацртани изгореното село, расфрлените дрвени крстови на поробената земја.

Меѓу уменикот и неговото дело, за шеесет години отсуство од родното егејско сонце, се намножиле една поредица црни патишта што водат од неговата земја кон белиот свет, без да се појави ниту еден прав пат за враќање назад кон поробената македонска убавина. Патот што не постои го измислува уменикот за да може слободно, како птица, да ја прелета границата и да си се врати дома, на дедовата меѓа, да запре пред урнатата црква каде што е крстен со македонско име, со македонски збор, со македонска молитва и благослов... Да се врати во Бапчор, во Желево, во Сараќиново, во Костур, во Лерин, во Воден, во Солун...

Големината на македонското сликарство потекнува не само од пустошот на војните, на прогонството, на невидениот библиски егзодус на илјадници деца турнати по Исусовиот пат кон Непознатото, туку извира и од деветтите слоеви на урнатото културно наследство. Прогонетиот Македонец, предодреден да биде творец, колку и да талкал низ европските крстопати, сепак, на крајот се враќа во Македонија, и тука, под тешката тежина на впечатоците за она што останало од другата страна на границата, под пепелта на неговата грабната земја, започнува да го создава своето дело, да ја создава Сликата на македонскиот културен идентитет.

Што се однесува до мотивите на пребирот од македонското сликарство за оваа пригода, во чест на едно тажно сеќавање што трае веќе шеесет години, тие извираат од поимите на уметникот за животот и за смрта, за љубовта, за Мајката како идентитет за изгубената Родина, за прогонетиот Македонец што пејзажите на својот роден крај ги носи во своето срце како крвава грутка земја, кај и да се нашол во светото, на кој црн крстопат стоел, без да заборава од каде дошол таму, чие име носи и во кои востанија и војни му гинеле неговите предци.

Меморијата на прогонетиот, меморијата на идниот уметник, не се крие во поразите, не исчезнува со нив. Често пати сеќавањето ги претвора поразите во дело со трајна вредност. Ги претвора во сликарска метафора со значење рамно на името што го носи Родината на творецот – Македонија.

Иван ЧАПОВСКИ

La Macédoine – pays des guerres, mais aussi pays de la création

Toute présentation publique de la peinture macédonienne représente une charte artistique destinée au monde entier, sur le trésor culturel intarissable d'un peuple portant le nom macédonien. L'exhibition que nous faisons aujourd'hui d'une partie de la création artistique macédonienne, présentée dans le cadre de la Quatrième rencontre mondiale des enfants réfugiés de la Macédoine Egéenne, enfuis durant la Guerre civile en Grèce en 1948, porte l'emblème du lever du soleil macédonien de la peinture contemporaine, mais aussi la marque des vieilles créations qui font la fierté et l'identité du peuple du pays macédonien.

Soixante ans d'exode des petits macédoniens exilés dans des pays étrangers. Comme dans les légendes bibliques. Soixante ans de mémoire du ciel noir sur la Mer Égée, d'un exode terrible du pays de Goce Delcev, des frères Cyrille et Méthode, de l'apôtre Paul, de Krste Misirkov, du pays des comitadjis et des milliers de prisonniers dans les prisons de Thessalonique et les cellules à travers la Mer Égée, du pays des champs et des forêts sanglants des exilés...

La Macédoine est le pays de la création. Et ses créateurs s'engendrent du chemin noir entre l'Egée et les foyers à Tulges, Sinaja, Zgozelec, Ostrava... Ils naissent du ciel noir sur les montagnes de Gramos, Vico, Kajmakalan. Ils naissent du souvenir des vents de feu de leur patrie occupée.

Le chemin entre l'artiste et son œuvre est long, parfois impraticable. Ce chemin pourrait être nommé le chemin de Sisyphe ou d'Orphée. Néanmoins, à la fin de ce chemin épineux, *la vie* l'emporte sur la mort. Par le biais de l'art.

On peut priver un exilé de son foyer, du feu, de l'eau, de la forêt, de la patrie, mais on ne peut pas le priver de la liberté de pensée, de sa chanson, de sa langue, de sa créativité, de la conscience que son origine se trouve dans le pays des évangélistes, de la renaissance, des peintres de fresques, des révolutionnaires. Le pays de l'artiste, le pays macédonien, est tissé dans chaque goutte de couleur qui s'égoutte comme du sang dans son œuvre.

L'artiste macédonien naît avec les notions de guerre, de combat, d'esclavage, de feu, de couteau, de sang, de croix, de persécution, mais dans sa vie et sa création, il essaie de transformer le ciel noir de son enfance, celui de son pays occupé, en *Livre de l'existence*, en *temple de l'art*.

Cela fait soixante ans que la pierre de Sisyphe roule par la descente. A quoi pense-t-il, l'artiste, avec son cœur de Sisyphe dans la poitrine, quand il voit rouler la pierre de son destin, de la persécution et du désespoir, à travers les collines, les roches, les cendres ? Pense-t-il avoir perdu non seulement sa patrie, la force de ses arrière-grands-parents, mais aussi le don avec lequel il pourrait transformer le monde disparu du pays égéen en création ? Bien sûr que l'artiste de Macédoine cherche à transformer la pierre de Sisyphe en quelque chose d'autre qui

aurait un sens pour l'éternité : la transformer en oeuvre d'art. La pierre de la malédiction se transforme donc en arbre *vivant*, en fleur, en carte déchirée de sa patrie, en visage de la Mère qui conduit, à travers des forêts sombres, une colonne de réfugiés : le village brûlé, les croix en bois jetées sur la terre occupée sont gravés sur leurs fronts.

Pendant les soixante ans d'absence du foyer natal égéen, des chemins noirs qui mènent du pays natal au pays promis se sont multipliés entre l'artiste et son oeuvre, sans jamais en trouver un qui soit le vrai et qui puisse le ramener vers la beauté macédonienne occupée. L'artiste invente donc ce chemin non existant pour pouvoir librement, comme un oiseau, survoler la frontière et rentrer à la maison, au foyer paternel, s'arrêter devant l'église en ruines où il a été baptisé avec un nom macédonien, avec la parole macédonienne, avec la prière et la bénédiction macédoniennes... Rentrer à Bapcor, à Zelevo, à Sarakinovo, à Kostur, à Lerin, à Voden, à Thessalonique...

La grandeur de la peinture macédonienne provient non seulement du désastre des guerres, de l'exil, de l'exode biblique et terrible des milliers d'enfants poussés sur la route de Jésus vers l'inconnu, mais jaillit des neuf couches du patrimoine culturel détruit. Le Macédonien exilé, destiné à la création, après avoir erré à travers les carrefours européens, rentre en Macédoine et là, sous le fardeau lourd des impressions de ce qui est resté de l'autre côté de la frontière, sous les cendres de son pays volé, commence à créer son oeuvre, à créer l'image de l'identité culturelle macédonienne.

Les raisons du choix de la peinture macédonienne pour cette occasion, en l'honneur d'un souvenir douloureux qui dure déjà soixante ans, proviennent des conceptions de l'artiste sur la vie et la mort, l'amour, la Mère en tant qu'identité qui remplace la famille perdue, le Macédonien exilé qui porte dans son cœur les paysages de son pays natal comme un morceau de terre sanglante, où qu'il soit dans le monde, à quel carrefour noir qu'il soit, sans jamais oublier d'où il vient, quel nom il porte, dans quels combats sont morts ses ancêtres.

La mémoire de l'exilé, la mémoire de l'artiste futur ne se cache pas dans les échecs et ne disparaît pas avec eux. La mémoire transforme souvent les échecs en oeuvres de valeur durable. Elle les transforme en métaphore artistique avec une signification égale au nom du pays de l'artiste – La Macédoine.

Ivan CAPOVSKI

Macedonia - a land of wars and a land of creation

Each public presentation of the Macedonian painting is an artistic statement sent to the world on the inexhaustible cultural treasury of a nation with the name Macedonians. The present display of part of the Macedonian artistic achievements, included in the Forth World Meeting of the Children Refuges from Aegean Macedonia, relocated during the civil war in Greece, in the year 1948, holds the rise of the Macedonian sun in the contemporary painting, but also a mark of the old works which are the pride and the identity of the nation from the Macedonian land.

Sixty years of exodus throughout foreign lands of the relocated Macedonian children. Same as in the Biblical legends. Sixty years of memory of the black sky over the Aegean region, of a merciless and cruel expulsion from the land of Goce Delčev, the Miladinov brothers, St. Paul the Apostle, Krste Misirkov, the land of dukes and of the thousands captives in the Thessalonica prisons and in the dungeons along the Aegean Coast, the land of bloody fields and highlands of the expelled...

Macedonia is a land of creation and its artists are made of the black journey between the Aegean region and their shelters in Tulges, Sinaya, Zgozelec, Ostrava... They are made of the black sky over Gramos, Vičo, Kajmakčalan. They are made of the memory of the fire winds of their subdued Homeland.

Between the artist and his work there is a long road, often impassable. It can be named Sisyphus' road, and Orpheus' as well. Since, at the end of that arduous journey, life defeats death, by means of the art.

The exile can be deprived of his home, of fire, water, forests, homeland, but he can not be deprived of the freedom of thinking, singing, of the ability to create and of the awareness that he comes from the land of the evangelists, the rebirth activists, the zograf painters, the revolutionaries. The land of the artist, the Macedonian land, is seen is every drop of paint that drips like blood in his artwork

The Macedonian artist carries innately the concepts: wars, insurrections, slavery, fire, knife, blood, cross, exile, yet he lives and works tending to turn the black sky of his childhood, the black sky of his subdued fatherland into a Book of Genesis, into a temple of art.

Sisyphus' stone has been rolling down for sixty years now. What is the artist thinking about, with a Sisyphus' heart in his chests, when he sees that down the hills, the rocky grounds and the ashes futilely rolls the stone of his destiny, the stone of the exile, of the desperate? Does he think that he has lost not only his fatherland and the strength of his vanished ancestors, but also the gift to turn this vanished world of the Aegean land into art? Certainly, the artist from Macedonia thinks how to turn that Sisyphus' stone into something else which has the sense of eternity: a work of art. Thus, the cursed stone turns into a living tree, into flowers, into a torn map of his fatherland, into a Mother who leads the columns of refugees through dark woods and whose forehead pictures a burnt village and the scattered wooden crosses of the subdued land.

In the past sixteen years of absence from his Aegean sun, between the artist and his artwork numerous black roads emerged, leading from his country and into the white world, yet none of them lead the way of getting back to the occupied Macedonian beauty. The road that does not exist will be invented by the artist so that he could free as a bird fly across the border and return home, to his grandfather's land, and stop before the ruins of the church where he was baptized with a Macedonian name, with a Macedonian word, with a Macedonian prayer and blessing. He returns to Bapčor, Želevo, Sarakinovo, Kostur, Lerin, Voden, Thessalonica...

The greatness of the Macedonian painting does not stem only from the chaos of wars, exile, the unseen Biblical exodus of thousands of children forced on Jesus' road towards the Unknown, it also springs from under the nine layers of destroyed cultural heritage. The exiled Macedonian, predestined to be creative, following his wanderings throughout Europe and its crossroads, eventually returns to Macedonia and here, under the heavy weight of the impressions of what has remained across the border, under the ashes of his usurped land, starts creating his artwork: *The Picture of the Macedonian Cultural Identity*.

As regards the motives for the selection of Macedonian paintings, on this occasion which marks a sixty years old sad memory, they proceed from the artist's concepts of life and death, of love, of the Mother as an identity of the lost Homeland, the exiled Macedonian who carries the landscapes of his birthplace in his heart as a bloody lump of earth. And wherever he might be in the world, regardless of the black crossroads he stands on, he does not forget where he came from, whose name he is bearing and in which insurrection his ancestors died.

The memory of the expelled, the memory of the future artist does not hide behind the defeats, it does not disappear with them. Memory often turns the defeats into a work of permanent value. It turns them into a painting metaphor with a meaning equal to the name of the artist's Homeland - Macedonia.

Ivan CAPOVSKI

ТАНАС ЛУЛОВСКИ   TANAS LULOVSKI

1940 – роден во Желево, Леринско, починал 2006 во Скопје

1967 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Букурешт, Романија

1970-71 – специјализирал сликарство во Рим, како стипендист на италијанската влада

Работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Цртеж I, 1993

молив на хартија, 75x60 см

2. Цртеж II, 1993

молив на хартија, 75x60 см

АНА ТЕМКОВА   ANA TEMKOVA

1943 – родена во Кавадарци

1966 – дипломирала на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

Извесен период работела како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на одделот за сликарство

1. Меланхолија (диптих), 2001
масло на платно, (85x92 см) x 2

ТОМЕ СЕРАФИМОВСКИ   ТОМЕ SERAFIMOVSKI

1935 – роден во Зубовце, Гостиварско

1963 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Загреб, Р. Хрватска

Од 1988 г. е член на МАНУ

1. Св. Климент

бронза, 33x13x10 см

РОДОЉУБ АНАСТАСОВ   RODOLJUB ANASTASOV

1931 – роден во Скопје

1962 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

Работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Човек и простор XLVI, 1982

масло на платно, 70x90 см

сопств.: Национална галерија на Македонија

ТАКИ ПАВЛОВСКИ   ТАКИ PAVLOVSKI

1939 – роден во Желино, Костурско

1964 – дипломирал на Академијата за применета уметност во Белград, Р. Србија

1. Распетие – Водоча, 1988

акрилик на платно, 100x120 см

2. Градбата на храмот, 1992

масло на платно, 97x130 см

БОРО МИТРИЌЕСКИ   BORO MITRIKESKI

1927 – роден во Варош, Прилеп

1954 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Загреб, Р. Хрватска

Од 1997 е член на МАНУ

Добитник е на Октомвриската награда на СРМ за скулптура 1965 г.

1. Александар Македонски со свитата, 2005

патиниран гипс, 80x45x40 см

2. Портрет на Таки Павловски, 2006

бронза, 30x35x30 см

ВАСКО ТАШКОВСКИ   **VASKO TASKOVSKI**

1937 – роден во Нижеполе, Битолско

1964 – дипломирал на Академијата за применета уметност во Белград, Р. Србија

Од 1994 г. е член на МАНУ

1. Заканување на историјата, 1973

масло на платно, 80x100 см

НАСО БЕЌАРОВСКИ   **NASO BEKAROVSKI**

1938 – роден во Желево

1963 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

1. Мина и четирите страни на светот, 1969

дрво и железо, 58x62x35 см

сопств.: Национална галерија на Македонија

2. Мета во виорот, 1974

метал, 50x40x30 см

ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВСКИ   **VLADIMIR GEORGIEVSKI**

1942 – роден во Скопје

1968 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

1970 – завршил постдипломски студии на истата Академија

Работел како професор на Архитектонскиот факултет во Скопје

1. Дон Кихот од Леуново I, 2007

акрилик на хартија, 100x80 см

2. Дон Кихот од Леуново II, 2007

акрилик на хартија, 100x80 см

ДОНЕ МИЛЈАНОВСКИ   DONE MILJANOVSKI

1941 – роден во Статица, Костурско

1967 – дипломирал на Академијата за применета уметност во Будимпешта, Унгарија

1. Дрвен град, 2002

масло на платно, 100x100 см

2. Отвор, 2004

масло на платно, 100x80 см

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ   ПЕТАР НАДЈИ БОСКОВ

1928 – роден во Скопје

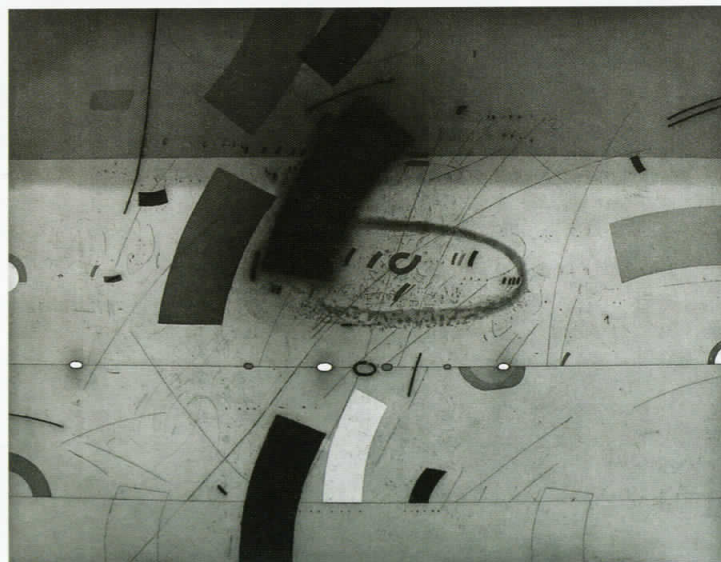
1953 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Љубљана, Р. Словенија

Добитник е на Октомвриската награда на СРМ за скулптура 1969 г. во Скопје

Работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Егзодус на Македонците, 2007

алуминиум, 60x60x20 см

by Dimce Nikolov, 1991, 70x100 cm
National Gallery of Macedonia

ДИМЧЕ НИКОЛОВ   DIMCE NIKOLOV

1953 – роден во Битола, починал 1998 во Скопје

1978 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Љубљана, Р. Словенија

1980 – магистрирал на истата Академија

Работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на одделот за графика

1. Предел 14, 1991

бакропис и акватинта, 70x100 (49x65) см

сопств.: Национална галерија на Македонија

2. Предел 7, 1992

бакропис и акватинта, 70x100 (65x49) см

сопств.: Национална галерија на Македонија.

ГЛИГОР ЧЕМЕРСКИ   GLIGOR SEMERSKI

1940 – роден во Кавадарци

1963 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

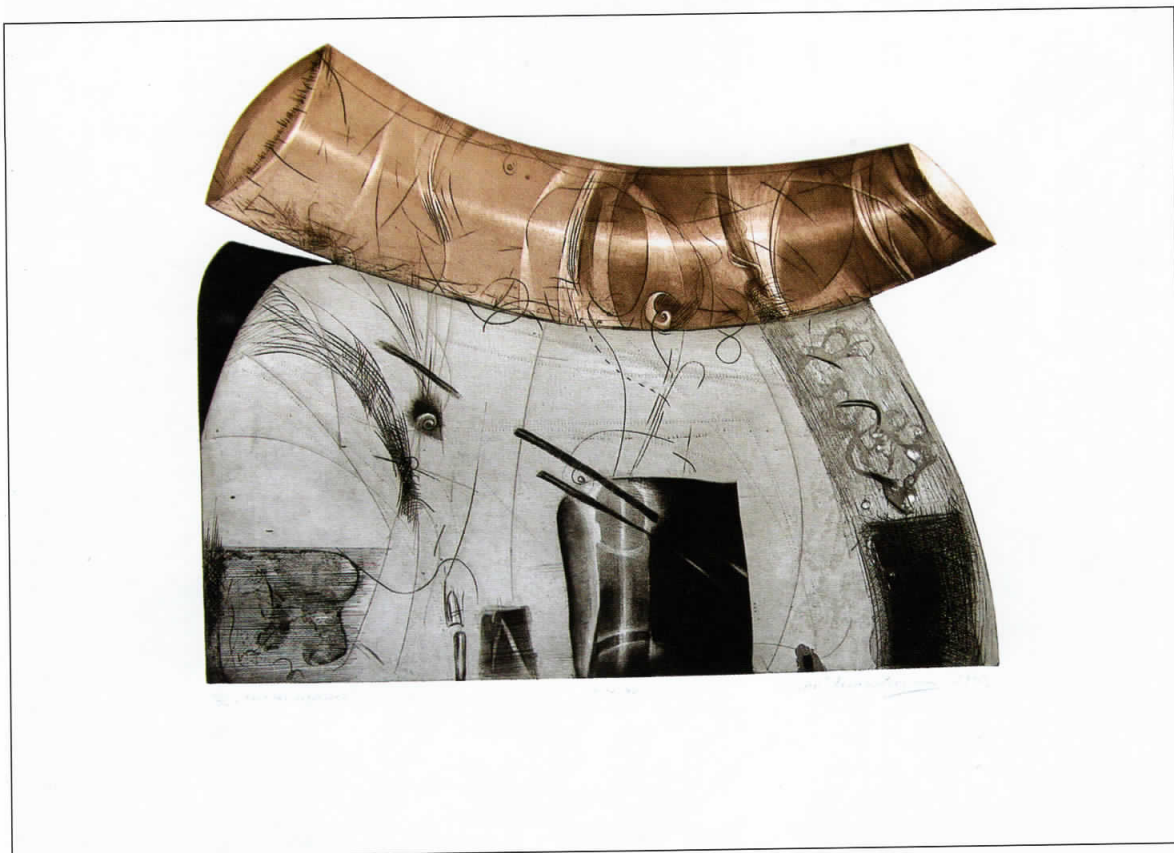
1965 - завршил постдипломски студии на истата Академија

1. Прва пловидба, 2007

масло на платно, 120x160 см

2. Св. Ѓорѓија ветровитиот, 1998

масло на платно, 120x100 см

ЗОРАН ЈАКИМОВСКИ   ZORAN JAKIMOVSKI

1953 – роден во Куманово

1978 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

Магистрирал на истата Академија

Работи како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на одделот за графика

1. Forme XXXV, 1995

мецотинта, 70x100 (54x90) см

2. Форма XXXIV, 1995

акватинта и мецотинта, 70x100 (63x63) см

КОЛЕ МАНЕВ   KOLE MANEV

1941 – роден во Бапчор

1960-64 – студирал на Академијата за ликовни уметности во Белград

Работел како режисер во МРТВ и „Вардар филм“, каде го реализирал долгометражниот документарен филм „Тулгеш“

Во 2006 година е прогласен за „Почесен витез од областа на уметноста и науката“ од страна на Министерот за култура на Р. Франција

1. Прогон, 2007

масло на платно, 130x110 см

2. Ден и ноќ, 2007

масло на платно, 130x110 см

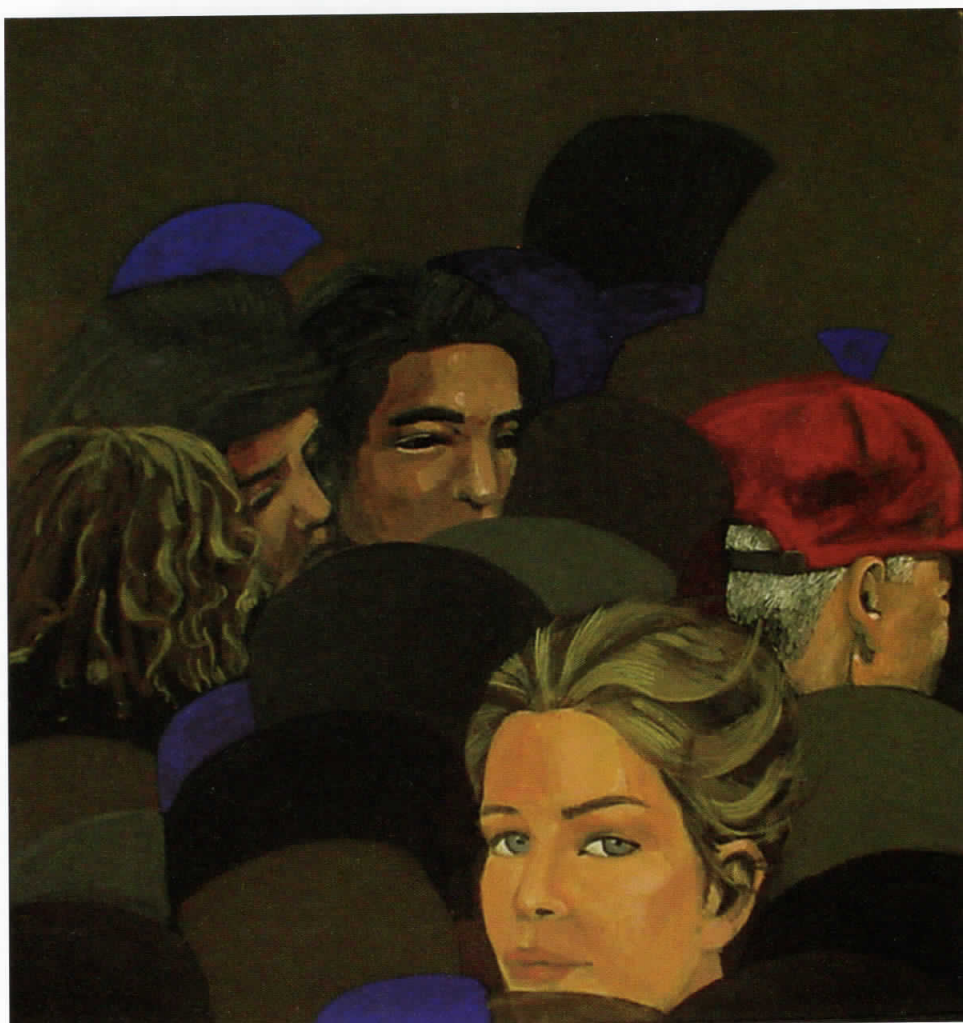
ИЛИЈА ЛАФАЗАНОВСКИ   **ILIJA LAFAZANOVSKI**

1939 – роден во В'мбел, Костурско

1967 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Клуџ, Романија

1. Сонце и цвет, 2006
камен, 25x27x13 см

2. Носталгија, 2007
камен, 35x23x16 см

НОВЕ ФРАНГОВСКИ   NOVE FRANGOVSKI

1939 – роден во Галичник

1966 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

Во 1990 г. ја основал Ликовната колонија „Галичник“

1. Луѓе I, 2000

акрилик на платно, 50x48 см

2. Луѓе II, 2000

акрилик на платно, 50x48 см

СИМОН ШЕМОВ   SIMON SEMOV

1941 – роден во Кавадарци

1964 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

1971/72 посетувал постдипломски студии за сликарство и графика на Slade School of Fine Arts, при Лондонскиот универзитетски колеџ (London University College) во Лондон, Велика Британија

1970-1981 – работел како професор по сликарство и цртеж на Архитектонскиот факултет во Скопје

1981-2008 – работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Големата мајка, 2006

рачно изработена хартија, 125x74 см

2. Перун, 2007

рачно изработена хартија, 91x117 см

КОНСТАНТИН КАЧЕВ   KONSTANTIN KACEV

1967 – роден во Ташкент, Узбекистан

1997 – дипломирал на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, оддел сликарство

Работи како самостоен ликовен уметник

1. Порака, 2006

масло на платно, 72x90 см

2. Јас видов сè, 2008

масло на платно, 30x50 см

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ   VASIL VASILEV

1938 – роден во Скопје

1965 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград

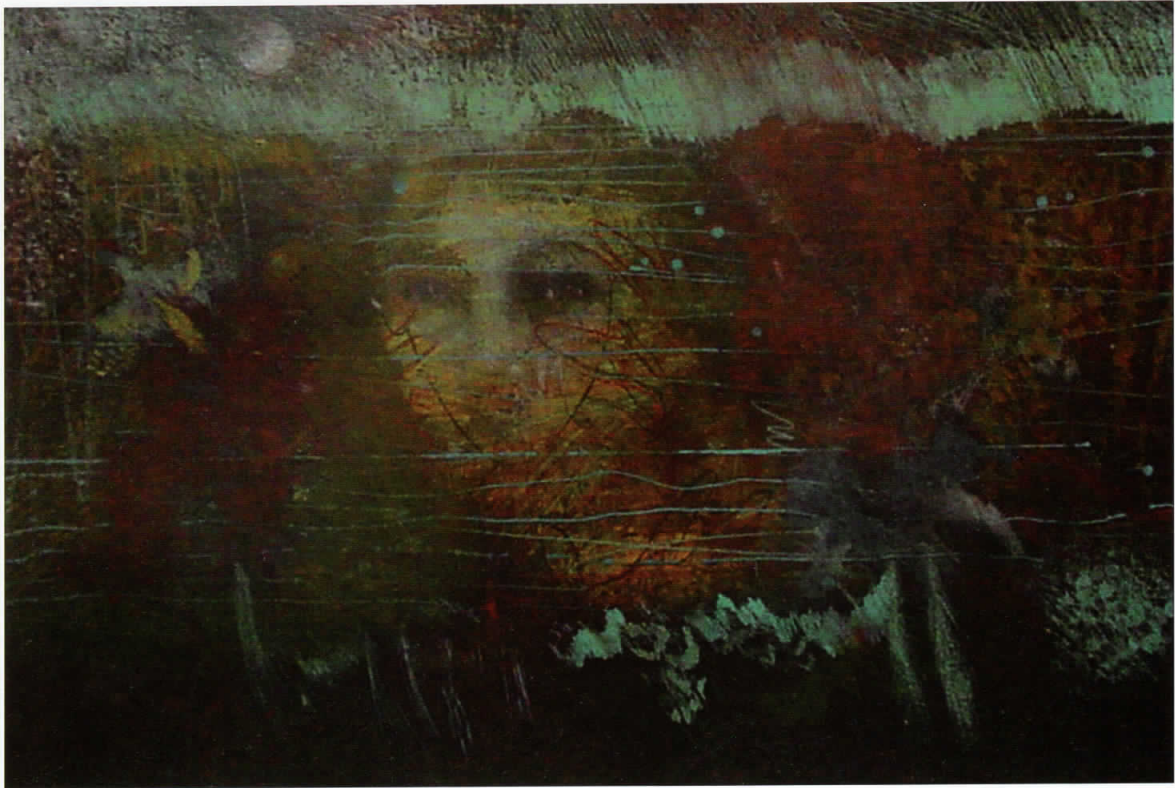
Работел како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Асоцијација I, 2001

дрво, 135x35x25 см

2. Асоцијативен портрет, 1998

дрво, 60x35x40см

РУБЕНС КОРУБИН   RUBENS KORUBIN

1949 – роден во Прилеп

1976 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

1976 – магистрирал на истата Академија

Работи како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на одделот за сликарство

1. Од циклусот „Очи“, XXI век

комб. техника на хартија, 84x112 см

ДИМИТАР МАЛИДАНОВ   DIMITAR MALIDANOV

1948 – роден во Саракиново, Воденско

1972 – дипломирал на Академијата за убави уметности во Љубљана, Р. Словенија

1975 – специјализирал графика на истиот Факултет

1976-77 – специјализирал литографија на Е.Н.С des Beaux Arts во Париз

Од 1981 работи како професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје на одделот за графика

1. Dissemination, 2008

сува игла, 100x60 см

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ
КАРАДАРЕ**

1943 – роден во Прилеп

1968 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Љубљана, Р. Словенија

Извесен период работел како сценограф во МРТВ

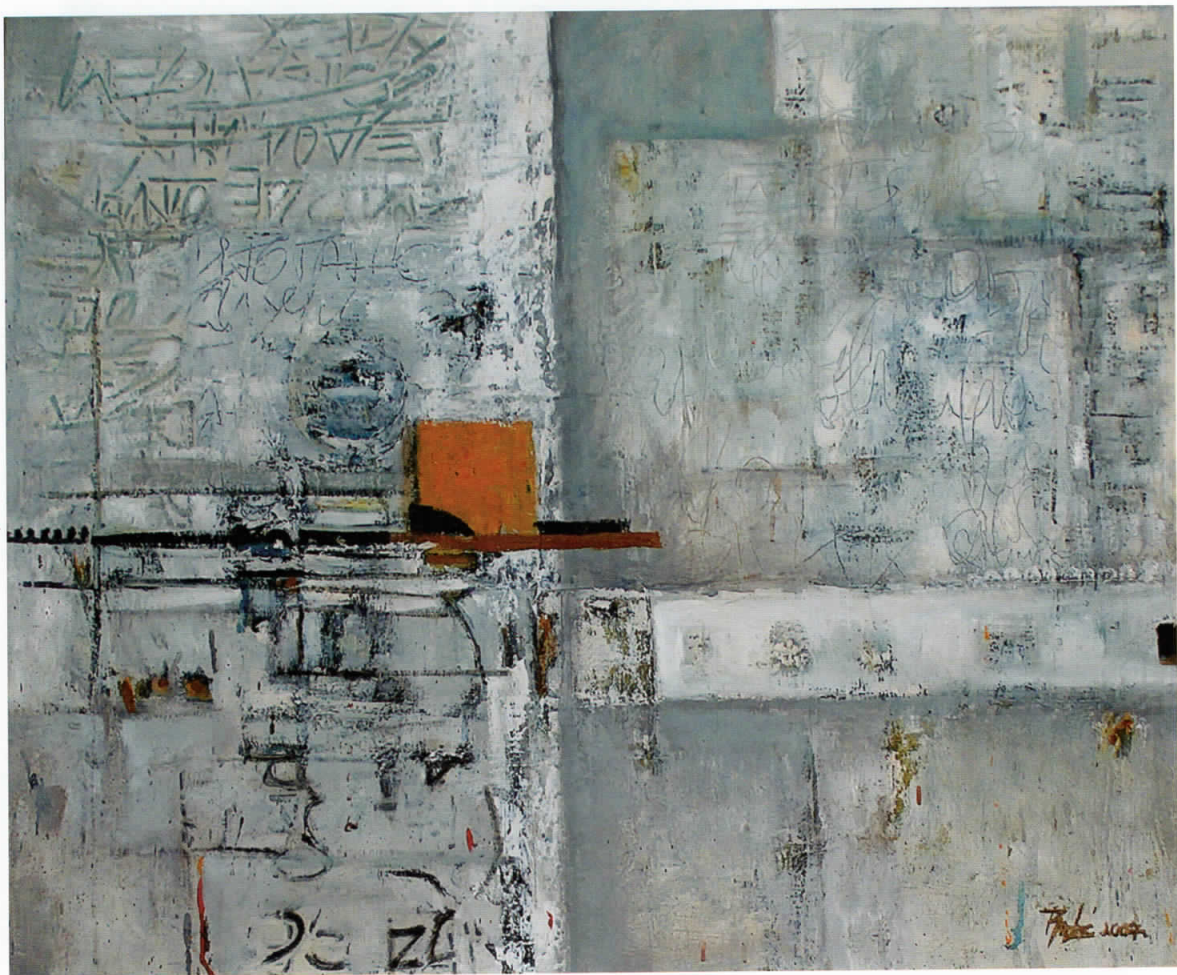
**ALEKSANDAR IVANOVSKI
KARADARE**

1. Изгубени души, 2002

бронза, 22x42x30 см

2. Обични луѓе, 2003

бронза, 32x45x21 см

ТАЊА БАЛАК   TANJA BALAK

1968 – родена во Скопје

1991 – дипломирала на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, оддел сликарство

2008 – магистрирала на истиот Факултет
од 2006 е претседател на ДЛУМ

1. Отаде молкот I, 2007
масло на платно, 73x60 см

2. Отаде молкот II, 2008
масло на платно, 73x60 см

АНЕТА СВЕТИЕВА   ANETA SVETIEVA

1944 – родена во Битола

1968 – дипломирала на Академијата за ликовни уметности во Белград, Р. Србија

1970 – магистрирала на истата Академија

1988 – докторирала на Етнолошкиот факултет на Универзитетот во Белград

Од 1989 год. работи како професор на Институтот за географија – одделот за етнологија на Природонаучниот факултет во Скопје

1997 – била македонски претставник на 47-то Венециско биенале

1. Капачка, 1983

теракота, 31x46x30 см

сопств.: Национална галерија на Македонија

2. Гугушка, 1984

теракота, 24x11x32 см

сопств.: Национална галерија на Македонија

ЃОРЃИ ЧУЛАКОВСКИ – ЃОТО   GJORGJI CULAKOVSKI - GJOTO

1947 – роден во Герман

1978 – дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Приштина, Косово

1981 – завршил постдипломски студии на Академијата за ликовни уметности во Белград,
Р. Србија

1. Тотем I, 2008

дрворез, 100x70см

2. Тотем II, 2008

дрворез, 100x70см

РЕШАТ АМЕТИ   RESAT AMETI

1964 – роден во Гостивар

1989 – дипломирал на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, оддел сликарство

Работи како професор на Педагошката академија во Скопје и на Факултетот за ликовни уметности при Државниот универзитет во Тетово

1. Енигма XVIII, 2005

комб. техника на платно, 148x115 см

ВИОЛЕТА ЧАПОВСКА

VIOLETA ČAPOVSKA

1963 – родена во Скопје

1991 – дипломирала на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

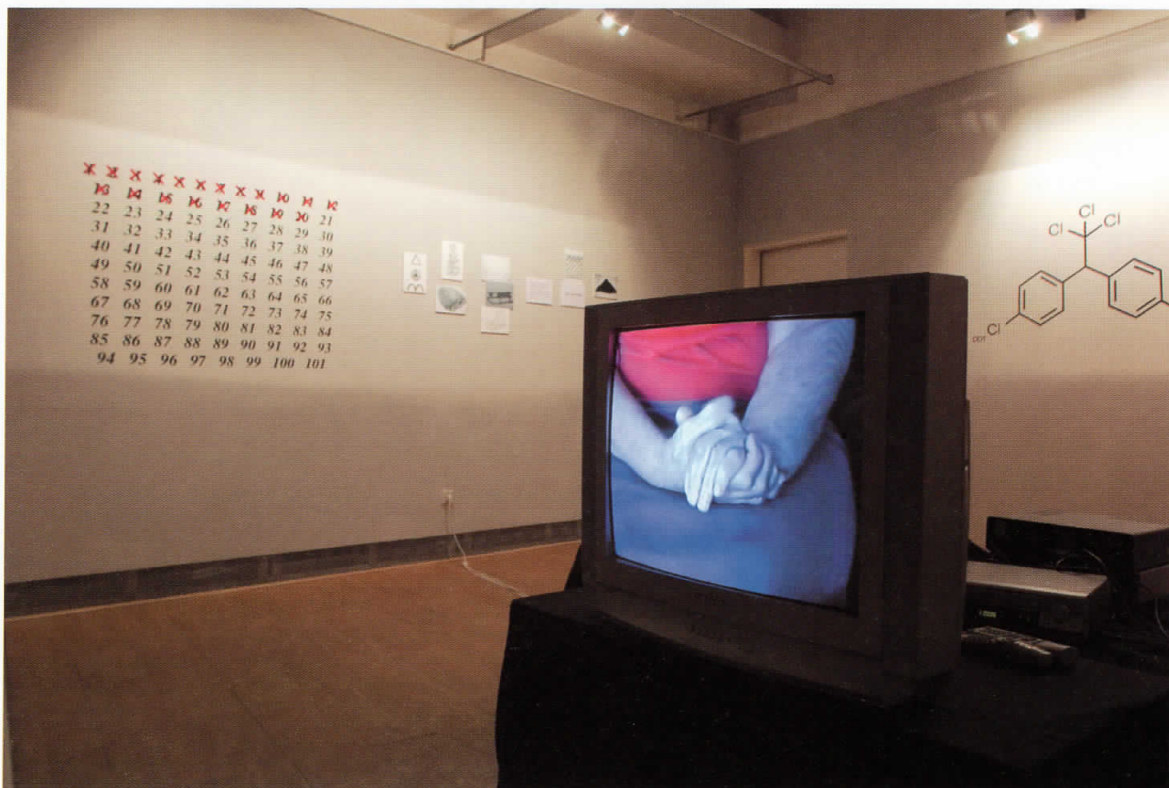
1995 – магистрала на Универзитетот во Мелбурн, Австралија,

1. Silence, 1994

бакропис и акватинта, 75x53 (44x29) см

2. Conversation in the Garden, 1994

бакропис и акватинта, 70x87 (44x69) см

СЛАВИЦА ЈАНЕШЛИЕВА   SLAVICA JANESLIEVA

1973 – родена во Скопје

1996 – дипломирала на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1998 – магистрирала на истиот Факултет

Од 2006 работи како доцент на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на одделот за графика

1. Одисталацијата „Калемење“, 2007

дигитални отпечатоци, самолеплива фолија, шаблон,
коса, 3 видео и монитори

МАЈА РАУНИК КИРКОВ   МАЈА RAUNIK KIRKOV

1966 – родена во Охрид

1990 – дипломирала на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1993 – постдипломски студии по графика завршила на Академијата за ликовни уметности во Љубљана, Р. Словенија

1. Сурфер, 1992

акватинта, 78x55 (64x49) см

2. Самуил, 1992

акватинта, 90x57 (64x48) см

НИКОЛА ИВАНОВ - БАЛТОН   **NIKOLA IVANOV - BALTON**

1948 – роден во Штип

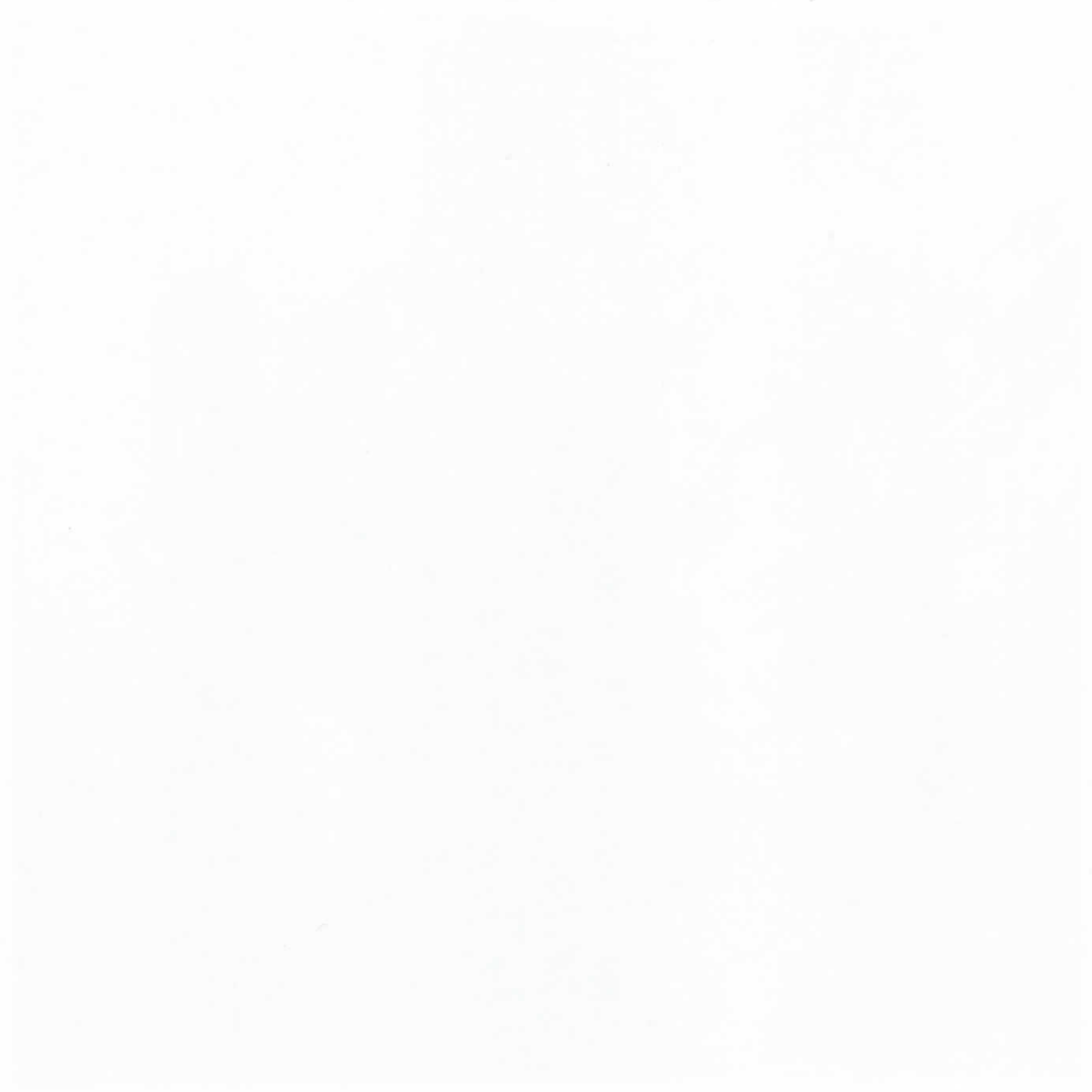
1984 – дипломирал на Факултетот за ликовни уметности во Скопје

1. Предел XXI

масло на платно, 90x90 см

2. Предел XIV

масло на платно, 200x70 см

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side or a very light print.

60 ГОДИНИ ПРОГОН

Изложбата „60 Години прогон“, посветена на македонскиот егзодус од времето на граѓанската војна во Грција, уште еднаш, на 60 години од овој трагичен дел од македонската но и светската историја, опоменува никогаш да не се заборави, но и да не се повтори егејската голгота.

Концепциската структура вклучува 30-ина автори (сликари, скулптори и графичари), некои од нив директни актери во настаните, а останатите блиски до размислувањата на темата за човекот и неговата егзистенцијална борба во обид да го определи своето место. Затоа, приредувањето на оваа изложба е повеќе во функција на приспомување, потсетување и опомена за драмата и страдањето на илјадниците македонски деца бегалци од егејскиот дел на Македонија.

Да се биде протеран од родната земја е трагичен настан кој неспорно остава неизбришлив печат во целокупниот понатамошен живот на една личност. Уште потешко е кога тој чин и миг на одделување е направен присилно. Тажна е сликата на колони млади деца – цутот на нацијата, кои по мраз и снег ги напуштаа родните огништа, оттргнати од преградките на најмилиите, пренесени во туѓи краеве, во светови за нив непознати. Неизбежно, засекогаш ќе се всели празнина во нивните души, празнина која безмилосно ќе ги притиска до крајот на животот. Тагата и стравот ќе бидат нивни придружници и секогаш ќе ја следат содржината на нивните животи.

Лейливи е воздухој на разделбајта. Сјеблотио се разлишува и лисјата паѓаат како неизречени зборови. Тагајта извира и џонира во кореној на живојот, во родниите огништа, во гробовиите на најмилиите кои лежат таму некаде во Егејот... Сјојот на надежта и горчинајта пријиска однајре. Еден миг е вечност.

Ако уметноста, меѓу другото, е во функција да подучува, да насочува, да разоткрива, едноставно да збогатува со нови содржини кои откриваат нови аспекти за животот и за нас, тогаш оваа изложба, би рекле, повеќе има за цел да го сврти нашето внимание кон оние сфери од нашето постоење кои треба да апелираат на хуманото и човечкото. Во услови на едно современо живеење кога сите, многу често, се повикуваме на демократијата и на толеранцијата, како услови за напредокот на човештвото, неспорна вистина е дека минатото и историјата ја определуваат нашата сегашност и иднина.

Менка Карайашовска

Маја Неделкоска Брзанова

Art exode 2008

Consacrée à l'exode macédonien, l'exposition *Art Exode* de l'époque de la guerre civile en Grèce rappelle de nouveau, au moment des soixante ans de cette période tragique de l'histoire macédonienne, mais aussi mondiale, que cette souffrance égéenne ne devrait être jamais oubliée ni renouvelée.

La structure conceptuelle inclut une trentaine d'auteurs (peintres, sculpteurs et auteurs de graphiques), certains d'entre eux étant des acteurs directs aux événements, d'autres proches de la réflexion du thème de l'homme et son combat existentiel dans l'essai de déterminer sa place. Ainsi, cette exposition est surtout un souvenir, un rappel du drame et de la souffrance des milliers d'enfants macédoniens enfuis de la région égéenne de la Macédoine.

Etre exilé de son pays natal est un événement tragique laissant sans aucun doute une trace durable à toute la vie postérieure d'une personne. Il l'est encore plus quand cet acte et ce moment de séparation sont faits de manière violente. L'image de colonnes de jeunes enfants - la fleur d'une nation, quittant leurs foyers sous la neige et la glace, enlevés des bras de leurs proches, déplacés dans d'autres parages, dans un monde inconnu pour eux, est une image douloureuse. Un vide s'installe inévitablement dans leurs âmes, néant accablant jusqu'au dernier de leurs jours. La tristesse et la peur sont leurs compagnons éternels et le fond de leur existence.

L'air de la séparation colle. Le tronc frémit et les feuilles tombent comme des mots non-dits. La tristesse surgit et s'immerge dans la racine de la vie, dans les foyers, dans les tombes des bien-aimés demeurant quelque part dans l'Égée... La rencontre de l'espoir et l'amertume presse de l'intérieur. Le moment est une éternité.

Si l'art, entre autre, a la fonction d'instruire, de diriger, de découvrir, d'enrichir tout simplement avec de nouveaux sujets concevant de nouvelles perspectives de la vie pour nous, on pourrait dire, alors, que cette exposition a pour objectif d'attirer notre attention sur des sphères de notre existence liés à l'humanisme et l'humain. Dans les conditions de vie moderne où l'on interpelle très souvent la démocratie et la tolérance en tant que conditions de progrès de l'humanité, il est incontestable que le passé et l'histoire déterminent notre présent et avenir.

*Menka Karapasovska
Maja Nedelkoska Brzanova*

60 YEARS OF EXODUS

The exhibition 60 Years of Exodus, dedicated to the Macedonian exodus in the time of the civil war in Greece, once again, 60 years after this tragic part of the Macedonian and world history occurred, stands as a reminder that the Aegean Golgotha should never be forgotten and repeated.

The conceptual structure includes some 30 artists (painters, sculptors, graphic artists), some of which were direct participants in those events while the others feel close to the topic of man and his existential struggle in his attempt to define his place. This is why the setting of this exhibition is basically aimed towards reminding, remembering and warning of the drama and the suffering of thousands of Macedonian children refugees from the Aegean part of Macedonia.

The expulsion from one's home land is a tragic event which imminently leaves a permanent mark in the entire life of a person. It is even more difficult when that act of disunion is made forcibly. Sad is the picture of columns of children - the flower of the nation - leaving their homes in the cold and frost, torn off from the arms of their loved ones, taken to some strange lands, to worlds unknown to them. It was inevitable that void would for ever settle in their souls, a void that would mercilessly torture their souls as long as they live. Sorrow and fear became their constant associates and permanent companions of the contents of their lives.

Sticky is the air of farewell. The tree is shaken and the leaves fall as unspoken words. Sorrow springs and sinks back into the root of life, in to the home hearths, into the graves of the loved ones, somewhere there, in the Aegean... The mixture of hope and bitterness burdens from the inside. One moment is an eternity.

If one of art's function is to teach, direct, discover and enrich with new ideas which reveal new aspects about life and about us, then this exhibition is aimed towards turning our attention to those spheres of our existence which should address the humanitarian and the human. In circumstances of this contemporary living, when we often refer to democracy and tolerance, as preconditions to the progress of humankind, it is an undeniable truth that the past and the history define our presence and future.

Menka Karapasovska
Maja Nedelkoska Brzanova

Реализација
Културно-информативен центар – Скопје, јули 2008

Директор
м-р Златко Стефковски

Издавач
Организационен одбор за светската средба на
децата бегалци од Егејска Македонија

За издавачот
Коле Манев, ликовен уметник

Текст
Иван Чаповски, Менка Карапашовска / Маја Неделкоска Брзанова

Организација на изложбата
Организационен одбор за светската средба на
децата бегалци од Егејска Македонија

Ликовно обликување
Никола Иванов – Балтон

Превод на англиски
Марија Хаџимитрова Иванова

Коректура
Михаил Лопарски

Фотографии
Никола Иванов – Балтон

Подготовка и печат
Диги принт, Скопје

Тираж
1000

Културно-информативен центар-Скопје

Моша Пијаде бб
Тел. +389 2 3238 158
Факс: +389 2 3115 679
e-mail: kic_centar@yahoo.com

Да се биде протеран од
родната земја е трагичен
настан кој неспорно остава
неизбришлив печат во
целокупниот понатамошен
живот на една личност.

*The expulsion from one's
home land is a tragic event
which imminently leaves a
permanent mark in the entire
life of a person.*

*Etre exilé de son pays natal
est un évènement tragique
laissant sans aucun doute une
trace durable à toute la vie
postérieure d'une personne.*

Менка Карапашовска
Menka Karapashovska

ТАТКОВИНАТА-КОПНЕЖ НА ПРОГОНЕТИТЕ